

УДК 330.3

ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS AS A COMPONENT OF FINANCIAL MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Tymots M.V./Тимоць М.В.*Ph.D., as.prof. / к.е.н., доц.*ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0266-1756>**Manko Y./Манько Ю.***aspirant/ graduate student*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9369-490X>*King Danylo University, 35 Konovalets St.,**Ivano-Frankivsk, 76018/**ЗВО «Університет Короля Данила»,**Івано-Франківськ, Коновальця, 35, 76018*

Анотація. В статті розкрито суть та значення прибутку як рушійної сили для подальшого розвитку підприємства. Доведено необхідність аналізу формування та використання прибутку на підприємстві з метою удосконалення його матеріально-технічної бази, залучення інвестиційних ресурсів та забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Проаналізовано доцільність використання ключових методик для оцінки фінансових результатів підприємства. Доводиться необхідність аналізу фінансового стану підприємства для потреб прийняття ефективних управлінських рішень. Запропоновано модель аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансові результати, аналіз, методи аналізу, фінансові ресурси, ефективність діяльності.

Вступ.

Фінансове забезпечення діяльності та ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства дозволяє реалізовувати основні цілі підприємства та його розвиток. Фінансовий стан підприємства, його структура, джерела фінансування, ефективність використання ресурсів визначають його можливості для подальшого розвитку. Необхідність аналізу формування та використання прибутку на підприємстві полягає в тому, що він є основним джерелом фінансового забезпечення розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, проведення інвестиційної політики.

Основний текст.

Ефективність фінансово - господарської діяльності підприємства характеризує його прибутковість. Прибуток є якісним показником, його розмір

показує обсяг доходів підприємства, товарооборот, рівень використання ресурсів, величину витрат. Прибуток є головною рушійною силою, основним мотивом діяльності підприємства.

Оскільки прибуток формується під впливом великої кількості факторів, як об'єктивних, так і суб'єктивних, постає необхідність аналізу його складових. Це допоможе підприємству отримати провідне місце на ринку, а також удосконалювати свою діяльність, бути платоспроможним і конкурентоздатним. При правильному аналізі всіх показників, підприємство зможе збільшувати власну вартість на ринку, підвищувати ефективність виробничої діяльності.

Велика кількість праць вчених з приводу аналізу результатів фінансової діяльності підприємства свідчить про актуальність даної теми. Види, форми і методи аналізу результатів фінансової діяльності підприємств залежать виключно від конкретних завдань та цілей, які ставить підприємство перед собою. Але жоден метод чи форма аналізу не дасть найповнішого результату, тому необхідно поєднувати та групувати різні види та методи аналізу, щоб отримати результат, який буде найбільш інформативним як для керівництва, так і для партнерів суб'єкта господарювання.

Сучасні підходи вчених-економістів не мають єдиної точки зору щодо методології аналізу фінансових результатів підприємства, тому дослідження даної проблематики є актуальним.

Аналіз фінансових результатів діяльності – це комплекс дій, які спрямовані на вивчення результатів діяльності підприємства за певний період часу, з метою визначення ефективності використання всіх ресурсів, виявлення можливих недоліків в управлінні цього підприємства та надання необхідної інформації для оперативного керівництва для підвищення результативності діяльності підприємства [1].

Фінансовий результат діяльності підприємства – це основний показник ефективності діяльності підприємства. Він відображає прибутковість діяльності, платоспроможність, можливості для економічного росту, конкурентоспроможність та ринкову вартість суб'єкта господарювання.

Позитивний фінансовий стан підприємства є важливою умовою його стабільного і ефективного функціонування. Для того, щоб фінансовий стан підприємства був стабільний, потрібно забезпечити постійну платоспроможність, високу ліквідність балансу, фінансову незалежність та результативну господарську діяльність.

Для того, щоб підприємство ефективно функціонувало, потрібно забезпечити його необхідною кількістю фінансових ресурсів. Фінансові ресурси дають можливість виробляти продукцію, здійснювати інвестиції, формувати оборотні кошти, створювати спеціальні фонди економічного стимулювання, виконувати фінансово-кредитні зобов'язання, здійснювати різного виду розрахунки.

Фінансові ресурси є одним з фундаментальних понять фінансів підприємств. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер й віддзеркалюють формування та використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери [2].

Фінансові результати займають центральне місце в системі управління підприємством. Це важлива й водночас дуже складна як економічна, так і обліково-аналітична категорія. Зміст поняття «фінансовий результат» виражається в категоріях «прибуток» і «збиток», які є протилежними за змістом, але порядок їх формування єдиний. Застосування принципу нарахування та відповідності доходів і витрат передбачає формування фінансових результатів методом їх порівняння.

Звіт про фінансові результати – основне інформаційне джерело при здійсненні аналітичної оцінки фінансових результатів підприємства поряд із даними оперативного, бухгалтерського й статистичного обліку.

Проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства передбачає використання певної методики як сукупності правил, прийомів і методів вивчення та опрацювання фінансової інформації.

Основні методи аналізу об'єкта дослідження – горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний. Більшість науковців, аналізуючи фінансово-господарську діяльність, звертають свою увагу на горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний фінансовий аналіз (84,6 %). Найменш використовуваними прийомами у фінансовому аналізі є економіко-математичні й функціонально-вартісні прийоми (7,7 %) [3].

Окрім традиційних математично-статистичних методів дослідження фінансових результатів, учені виокремлюють економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для глибокої оцінки фінансових результатів та точнішого обґрунтування рекомендацій для покращення роботи підприємства також використовують CVP-аналіз і концепцію фінансового важеля [4].

Для аналізу фінансових результатів діяльності підприємств існують багато методик, які, здебільшого, спрямовані на оцінку прибутковості окремого підприємства.

Загалом всі методики аналізу прибутковості зводяться до :

- аналізу складу, динаміки та структури фінансових результатів підприємства (методи горизонтального та вертикального аналізу);
- аналізу чинників впливу на зміну у чистому прибутку підприємства (метод факторного аналізу, ланцюгових підстановок);
- маржинального аналізу прибутку (CVP-аналіз);
- аналізу розподілу та накопичення прибутку (методи логічного аналізу, горизонтального та вертикального);
- аналізу показників рентабельності та оцінка ефективності (коефіцієнтний аналіз через показники рентабельності, методи залишкового прибутку) [5].

В умовах ринкової економіки діяльність підприємств спрямована на отримання фінансових результатів. Фінансові результати є основним показником, який відображає рівень підприємства, технічну забезпеченість, грамотність організації виробництва, ефективність системи управління, контроль за витратами підприємства.

Ефективність діяльності підприємства відображає його прибуток – це основа фінансового результату діяльності підприємства. Такий фінансовий результат відображає фінансову, інвестиційну та операційну діяльність підприємства та відображає його стратегію. Позитивні фінансові результати підприємства є джерелом надходжень до бюджету, а також розширеного відтворення виробництва.

Фінансовий результат є підсумком діяльності підприємства, пов'язаний із виробництвом та реалізацією продукції (наданням послуг, виконанням робіт) і водночас виступає необхідною передумовою його подальшої господарської діяльності. Високі показники фінансових результатів діяльності підприємства є важливим елементом зміцнення бюджету держави через податкові надходження, забезпечують зростання ділової активності підприємства у виробничій та фінансовій сферах, його інвестиційної привабливості, тому очевидним є те, що визначення економічного змісту фінансового результату діяльності підприємства посідає одне з ключових місць у комплексному економічному аналізі господарської діяльності підприємств.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства є важливим показником, що відображає напрям його розвитку. Сучасні умови господарювання дозволяють підприємствам самостійно приймати рішення з приводу розроблення та прийняття управлінських рішень, які стосуються його управлінської діяльності.

В сучасних умовах господарювання зростає роль внутрішнього контролю в управлінні підприємством, спрямованого на виявлення об'єктивної істини щодо правдивості, повноти та неупередженості фінансової і бухгалтерської звітності підприємства. Одержання точного та достовірного значення фінансового результату суттєво залежить від існування налагодженої системи обліку фінансових результатів суб'єкта господарювання.

Фінансовий результат як універсальна економічна категорія дає змогу враховувати два чинники основної мети підприємницької діяльності – максимізацію доходів і мінімізацію витрат. Збір інформації про доходи та

витрати і їх аналіз здійснюється безперервно та послідовно за допомогою внутрішньої системи обліку й контролю [6].

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства має велику цінність і є обов'язковим для того, щоб виявляти проблеми в об'єкта господарювання на ранніх етапах його діяльності. Під час аналізу фінансових результатів можна побачити окремо операційну та фінансову діяльність, а також всі витрати, які здійснює підприємство.

Для того, щоб отримати результати аналізу діяльності підприємства потрібно сформулювати та отримати основні показники. До таких показників відносять: чистий дохід, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат від оподаткування, чистий прибуток.

Загальний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства дає можливість зрозуміти тенденції розвитку підприємства та загальну наявність прибутку і внаслідок якої діяльності такі результати. Кожен звіт повинен містити примітки, оскільки вони глибше допомагають пояснити наявність саме таких результатів діяльності.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства дозволяє виявити проблемні місця діяльності підприємства, чи пов'язані вони з основним видом діяльності. Для повноти аналізу фінансової діяльності підприємства використовують аналізи доходів і витрат окремо від операційної та не операційної діяльності. Необхідно знати структуру конкретної групи доходів чи витрат, це допоможе провести більш ефективний аналіз.

Основні завдання аналізу фінансових результатів:

- ✓ аналіз обґрунтованості плану (прогнозу) досягнення фінансових результатів;
- ✓ аналіз і оцінка динаміки показників прибутку і рентабельності; аналіз виконання планових показників з прибутку і рентабельності;
- ✓ визначення та вимірювання впливу факторів на відхилення прибутку і рентабельності;

- ✓ виявлення резервів підвищення фінансових результатів діяльності підприємств та обґрунтування заходів щодо їх мобілізації;
- ✓ аналіз розподілу і використання прибутку [7].

Результати аналізу фінансової діяльності підприємств повинні бути доречними, оскільки ця інформація впливає на оцінку подій, які відбуваються на підприємстві. Результати повинні бути правдивими, без перекручень, виправлень та помилок. Результати аналізу повинні давати можливість для порівняння користувачам, яких цікавить господарська діяльність підприємства.

Результат аналізу фінансової діяльності підприємства є завжди актуальною та складною категорією. Головна мета підприємства – забезпечити позитивний фінансовий результат діяльності та розширювати виробництво.

Методологічною основою аналізу фінансових результатів в умовах ринкових відносин та відповідно до дотримання вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності є прийнята для всіх підприємств, незалежно від організаційно-правової форми і форми власності, модель їхнього формування і використання (рис. 1).

Рисунок 1 - Модель аналізу результатів фінансово-господарської діяльності

Аналіз результатів фінансової діяльності підприємства ґрунтується на вивченні даних про фінансовий стан підприємства, для того, щоб дати оцінку поточному стану суб'єкта господарської діяльності та його майбутнього розвитку. Аналіз результатів фінансової діяльності дає змогу чітко та правильно приймати економічні рішення, які орієнтовані на майбутню діяльність підприємства.

Висновки.

Аналіз результатів діяльності підприємства може слугувати основою для прийняття короткострокових та довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій, прогнозування майбутніх фінансових результатів. Такого роду аналіз може вплинути на покращення управління підприємством, оскільки оцінка всіх чинників, які впливають на діяльність підприємства може коригуватися окремо, що здатне значно покращити діяльність підприємства та вплинути на прийняття управлінських рішень в кращу сторону.

Література:

1. Балдик Д.О. Формування фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 8-12.
2. Фірман Н.Я, Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 5 (22). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/22_2019/24.pdf.
3. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції. *Вісник ЖДТУ*. 2021. № 1(55). С. 127–129.
4. Яріш П. М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2013. № 4 (144). С. 159–162.
5. Фесенко В.В., Воронцова Л. А. Аналіз фінансових результатів підприємств України. *Ефективна економіка*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/5.pdf
6. Чубар І. Мета, завдання, джерела інформації та формування фінансових

показників для проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/342>

7. Яременко В. Г., Салманов Н.М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19(3). С. 158–162. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_3_2018ua/36.pdf.

Reference:

1. Baldyk, D.O. (2016). Formation of financial and economic results of agricultural enterprises. *Molodiy vcheniy*. 5. 8-12. [in Ukrainian].
2. Firman, N.I., Vaskiv, O.P. (2019). The economic essence of the financial result of the enterprise. *Shidna Evropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 5(22). Retrieved from: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/22_2019/24.pdf. [in Ukrainian].
3. Ostapuk, N.A. (2021). Methodology for the financial condition of the enterprise in conditions of inflation. *Visnyk ZDTU*. 1(55). 127-129. [in Ukrainian].
4. Iarish, P.M. (2013). Methods of analyzing the financial results of organizations. *Upravlinnia rozvytkom*. 4(144). 159-162. [in Ukrainian].
5. Fesenko, V.V., Vorontsova L.A. (2020). Analysis of financial results of Ukrainian enterprises. *Efektivna ekonomika*. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/5.pdf. [in Ukrainian].
6. Chubar I. The purpose, tasks, sources of information and the formation of financial indicators for the analysis of the financial results of the enterprise. Retrieved from: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/342>. [in Ukrainian].
7. Iaremenko, V.G., Salmanov, N.M. (2018). The essence of the concept and features of the classification of financial resources of enterprises. *Naukoviy visnyk Uzhorodskogo natsionalnogo universitetu*. 19(3). 158-162. Retrieved from: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_3_2018ua/36.pdf. [in Ukrainian].

Abstract. The article reveals the essence and significance of profit a driving force for further development of the enterprise. The need to analyze the formation and the use of profit at the enterprise with the aim of improving it's material and technical base, attracting investment resources and ensuring the financial stability of the business sector has been proven. The need to analyze the financial state of the enterprise for the needs of effective decision-making is proved. A model of the analysis of the results of the financial and economic activity of the enterprise is proposed.

Key words: financial results, analysis, methods of analysis, financial resources, efficiency of activity

Стаття відправлена: 30.12.2024

© Тимоць М.В.